

Péntek, 2010. június 25. 05:31

[Herskovits Eszter](#) írása

Címkék: [gazdaság](#) [Fidesz](#) [reform](#)

Csaba László: Meg kell hirdetni a reformokat

A közgazdászprofesszor úgy véli: a Fidesz akciótervét nem gazdaságpolitikai programként kell értékelni. Ha úgy tetszik, "hangulatjavító csomag" a piac számára. A reformokat viszont nem halogathatja sokáig a kormány. HERSKOVITS ESZTER interjúja.

A GKI Gazdaságkutató szerint a kormány fordított korábbi ellenzéki kommunikációján: Orbán Viktor akcióterve megszorító csomag. Esetenként populista ötletekkel. Hasonló "kettős beszéd" jellemezte az előző Fidesz-kormány gazdaságpolitikáját is.

Mivel a Fidesz jó ideje plebejus pártként határozza meg magát, viselkedése is ennek megfelelő. Ha úgy tetszik: a "nép kormányának" programjába belefér néhány populista és szimbolikus javaslat is. Például az állami vezetők bérének csökkentése.

Számos szakértő szerint a tervezet azonban nem szerves koncepció. Hiányoznak konkrétumok és a hatásvizsgálatok is. Akár a pénzügyi szervezetek vagy a minimálbér megadóztatásával kapcsolatban. Ezt már csak azért is említem, mert ön az előző kormányok intézkedései kapcsán gyakorta hiányolta az előzetes elemzéseket.

Kovalovszky Dániel felvétele

Ám a Fidesz akciótervét nem gazdaságpolitikai programként kell értékelni: pusztán irányokat jelöl ki huszonkilenc pontban. Ha úgy tetszik: "hangulatjavító" csomag a piac számára. Legfontosabb üzenete: a kormány elkötelezi magát a szigorúbb költségvetési és egy feszebb államháztartás-politika mellett. Nem akar hiánynövelő lépéseket tenni. Célba is ért az üzenet, hiszen stabilizálódott a forint árfolyama. Ha szerény mértékben is, de nőttek a tőzsdei indexek.

Zuhanásukat viszont megelőzte a hangulatkeltés: kormánypárti politikusok indokolatlanul "gazdasági vészhelyzetet" vizionáltak, amivel rontották az ország pénzügyi hitelességének megítélését. Kérdés: vajon a piaci kedélyeket hosszabb távon is megnyugtathatja olyan program, amely nem koherens, nem tartalmaz konkrét számításokat?

Idehaza megbukott az előző kormány által követett "kőbe vésett számok" politikája. Hiszen ennek az a kockázata: mire életbe lépnének a gondos számításokkal alátámasztott intézkedések, megváltozhat a külső gazdasági környezet, és új tervezés kell. Elegendő lehet hát néhány iránymutató, betartható szám. De pontos kalkuláció csak az éves eredmények tükrében lehetséges. Az akcióterv - első vázlat. A folytatás őszi végén várható.

"Kőbe vésett szám" viszont a 3,8 százalékos államháztartási hiánycél. Ez hogyan tartható konkrét számítások híján, gazdaságpolitikai "vázlattal"?

Erre nehéz válaszolni. Bár kedvező, hogy egyes elemzők az év második felére egyszázalékos gazdasági növekedést prognosztizálnak.

Ugyanők hozzátesszik: erre a növekedésre kockázatos építeni a költségvetési egyensúlyt.

Pedig csak erre lehet építeni! Azt már látjuk: a bankadóból származó bevétel nem lesz 200 milliárd forint, ezzel az összeggel nem kalkulálhat a kormány. Viszont a prognosztizált gazdasági fellendülés fogyasztást generál, ami további növekedést hozhat: a lakosság lassan "kimerészkedik", ismét költeni fog, áfával növeli az állami bevételeket.

José Manuel Barroso, az Európai Bizottság elnöke közölte: az EU elvárja, hogy az új magyar kormány ne lazítson a költségvetési fegyelmen, s haladéktalanul kezdje el a reformokat. De arról egyelőre hallgat a kabinet, miként képzei a nagy állami szolgáltatórendszerek átalakítását. Holott a kiadáscsökkentés csak szerkezeti reformmal együtt hozhat tartós javulást.

Épp az EU költségvetési politikája gátolja, hogy a reformok azonnal elinduljanak. Két-három hónappal ezelőtt magam sem tartottam ördögtől valónak, hogy a hiánycélt hat-hét százalékra emelje az új kormány, és szerintem minden esélye meglett volna az ehhez szükséges engedményekre az IMF-től és EU-tól is. Ki gondolt volna akkor arra, mekkora pánikot vált majd ki a görögországi államcsőd. Szigorodtak a nemzetközi elvárások, s ehhez Magyarországnak is alkalmazkodni kell a 3,8 százalékos hiánycél betartásával. Bár így szűkült a kormány pénzügyi mozgástere, hamarosan akkor is meg kell tennie az első lépéseket a reformok felé: a helyhatósági választás után hozzá kell fogni az önkormányzati gazdálkodás átalakításához. Meg kell hirdetni a reformokat - a nyugdíjrendszer és az egészségügy átalakításával együtt -, ám az ésszerű, "fontolva haladás" elvét követve.

Kétségtelen: az egykulcsos adózás reformértékű intézkedésnek is vehető. Hatását mégis eltérően ítélik meg közgazdászok. Vannak, akik nemzetközi tapasztalatok alapján állítják: ez csupán rövid távon erősítheti a gazdaságot. László Csaba, a Medgyessy-kormány pénzügyminisztere lapunk múlt heti számában azonban azt mondta: az egyszerűsített adózás csakis hosszú távon hozhat fellendülést.

Az egykulcsos adórendszer nem pusztán reform. Társadalmi forradalom, amely alapvetően megváltoztatja az adófizetői hajlandóságot. Ez is üzenetértékű. Nemzetközi korrupcióellenes szervezetek felmérése igazolja: ahol bevezették az egykulcsos adót, mindenütt erősödött az adótudatosság és a "horizontális méltányosság" érzete. Azaz: nem érzi egyetlen munkavállaló sem igazágtalannak a saját adóterhét, mivel a másik is ugyanannyit fizet. Az egyszerű, átlátható adórendszer a stabilitás alapja. Emellett bizalmat kelt a befektetőkben. Önmagában nem gazdaságélénkítő hatású, de a stabilitással kedvezőbbé teszi a beruházói környezetet. Egyébként sem az adórendszer feladata a gazdaságélénkítés, hanem az innovációé.

Ám az adórendszer leginkább azoknak kedvez, akik eddig a magasabb, 32 százalékos kulccsal adóztak. Ön szerint az egységes 16 százalékos adókulccsal valóban "innovatíván" beindíthatja a gazdaságot ez a felső réteg?

Igen. De ez nem feltétlenül a felső réteg: évi ötmillió forint felett mindenki a magasabb kulccsal adózott. Különben az alsó, 17 százalékos sávba tartozók terhei is csökkennek valamelyest. Épp azt sugallja az egykulcsos rendszer: ne az államból próbáljunk megélni, hanem saját munkából. Lehetőleg termelő jellegűből. Az egyszerû, könnyített adóteher és az ötszázmillió forintos bevételig a 10 százalékos társasági adó a belső vállalkozásokat erősíti, amelyektől a növekedést is várhatjuk. Úgy vélem: a felívelő hazai gazdasági környezetben - még a külső konjunktúra teljes helyreállása előtt - megjön a magyar vállalkozók beruházói kedve. A vállalkozások pedig új munkahelyeket teremtenek. Ismétlem: az egyszerûbb adózásnak stabilizáló hatása van.

Csak hogy a kelet-európai térség több országában fontolgatják: visszaállnak a többkulcsos, "progresszív" adózásra, főként az egykulcsos rendszer szociális igazságtalansága miatt, s mert nem élénkült a foglalkoztatás. Itthon az egykulcsos szisztémáról sincs hatásvizsgálat, hogy milyen következményei lennének a foglalkoztatásra és a jövedelmi egyenlőtlenségekre. Miközben a Fidesz a minimálbéréseket megadóztatná. Nem gondolja: visszaüthet az efféle "társadalmi forradalom"?

Erre választ ad az akcióterv. Először is: ma Magyarországon négy és fél millió a munkanélküli, a nyugdíjas, valamint a hajléktalan. Őket nem érinti az adórendszer. A minimálbér pedig egészen 2002-ig adózott. Egyetértek azzal, hogy ismét meg kell adóztatni, mert ez a rendszer visszaélésekre ad lehetőséget. Mintegy félmillió "álminimálbéres" van Magyarországon. A valódi minimálbérések veszteségét pedig béremeléssel kompenzálná a kormány. Ami persze nem feltétlenül jelenti azt, hogy a pénzüknél maradnak az alacsony jövedelműek. Sajnos egy adórendszernek mindig vannak kedvezményezettjei és kárvallottjai. A tapasztalat azt mutatja: ahol bevezették az egykulcsos adózást, ott nincs visszaút a többkulcsos rendszerhez.

A GKI Gazdaságkutató szerint a kormány fordított korábbi ellenzéki kommunikációján: Orbán Viktor akcióterve megszorító csomag. Esetenként populista ötletekkel. Hasonló "kettős beszéd" jellemezte az előző Fidesz-kormány gazdaságpolitikáját is.

Mivel a Fidesz jó ideje plebejus pártként határozza meg magát, viselkedése is ennek megfelelő. Ha úgy tetszik: a "nép kormányának" programjába belefér néhány populista és szimbolikus javaslat is. Például az állami vezetők bérének csökkentése.

Számos szakértő szerint a tervezet azonban nem szerves koncepció. Hiányoznak konkrétumok és a hatásvizsgálatok is. Akár a pénzügyi szervezetek vagy a minimálbér megadóztatásával kapcsolatban. Ezt már csak azért is említem, mert ön az előző kormányok intézkedései kapcsán gyakorta hiányolta az előzetes elemzéseket.

Kovalovszky Dániel felvétele

Ám a Fidesz akciótervét nem gazdaságpolitikai programként kell értékelni: pusztán irányokat jelöl ki huszonkilenc pontban. Ha úgy tetszik: "hangulatjavító" csomag a piac számára. Legfontosabb üzenete: a kormány elkötelezi magát a szigorúbb költségvetési és egy feszebb államháztartás-politika mellett. Nem akar hiánynövelő lépéseket tenni. Célba is ért az üzenet, hiszen stabilizálódott a forint árfolyama. Ha szerény mértékben is, de nőttek a tőzsdei indexek.

Zuhanásukat viszont megelőzte a hangulatkeltés: kormánypárti politikusok indokolatlanul "gazdasági vészhelyzetet" vizionáltak, amivel rontották az ország pénzügyi hitelességének megítélését. Kérdés: vajon a piaci kedélyeket hosszabb távon is megnyugtathatja olyan program, amely nem koherens, nem tartalmaz konkrét számításokat?

Idehaza megbukott az előző kormány által követett "kőbe vésett számok" politikája. Hiszen ennek az a kockázata: mire életbe lépnének a gondos számításokkal alátámasztott intézkedések, megváltozhat a külső gazdasági környezet, és új tervezés kell. Elegendő lehet hát néhány iránymutató, betartható szám. De pontos kalkuláció csak az éves eredmények tükrében lehetséges. Az akcióterv - első vázlat. A folytatás őszi végén várható.

"Kőbe vésett szám" viszont a 3,8 százalékos államháztartási hiánycél. Ez hogyan tartható konkrét számítások híján, gazdaságpolitikai "vázlattal"?

Erre nehéz válaszolni. Bár kedvező, hogy egyes elemzők az év második felére egyszázalékos gazdasági növekedést prognosztizálnak.

Ugyanők hozzátesszik: erre a növekedésre kockázatos építeni a költségvetési egyensúlyt.

Pedig csak erre lehet építeni! Azt már látjuk: a bankadóból származó bevétel nem lesz 200 milliárd forint, ezzel az összeggel nem kalkulálhat a kormány. Viszont a prognosztizált gazdasági fellendülés fogyasztást generál, ami további növekedést hozhat: a lakosság lassan "kimerészkedik", ismét költeni fog, áfával növeli az állami bevételeket.

José Manuel Barroso, az Európai Bizottság elnöke közölte: az EU elvárja, hogy az új magyar kormány ne lazítson a költségvetési fegyelmen, s haladéktalanul kezdje el a reformokat. De arról egyelőre hallgat a kabinet, miként képzei a nagy állami szolgáltatórendszerek átalakítását. Holott a kiadáscsökkentés csak szerkezeti reformmal együtt hozhat tartós javulást.

Épp az EU költségvetési politikája gátolja, hogy a reformok azonnal elinduljanak. Két-három hónappal ezelőtt magam sem tartottam ördögtől valónak, hogy a hiánycélt hat-hét százalékra emelje az új kormány, és szerintem minden esélye meglett volna az ehhez szükséges engedményekre az IMF-től és EU-tól is. Ki gondolt volna akkor arra, mekkora pánikot vált majd ki a görögországi államcsőd. Szigorodtak a nemzetközi elvárások, s ehhez Magyarországnak is alkalmazkodni kell a 3,8 százalékos hiánycél betartásával. Bár így szűkült a kormány pénzügyi mozgástere, hamarosan akkor is meg kell tennie az első lépéseket a reformok felé: a helyhatósági választás után hozzá kell fogni az önkormányzati gazdálkodás átalakításához. Meg kell hirdetni a reformokat - a nyugdíjrendszer és az egészségügy átalakításával együtt -, ám az ésszerű, "fontolva haladás" elvét követve.

Kétségtelen: az egykulcsos adózás reformértékű intézkedésnek is vehető. Hatását mégis eltérően ítélik meg közgazdászok. Vannak, akik nemzetközi tapasztalatok alapján állítják: ez csupán rövid távon erősítheti a gazdaságot. László Csaba, a Medgyessy-kormány pénzügyminisztere lapunk múlt heti számában azonban azt mondta: az egyszerűsített adózás csakis hosszú távon hozhat fellendülést.

Az egykulcsos adórendszer nem pusztán reform. Társadalmi forradalom, amely alapvetően megváltoztatja az adófizetői hajlandóságot. Ez is üzenetértékű. Nemzetközi korrupcióellenes szervezetek felmérése igazolja: ahol bevezették az egykulcsos adót, mindenütt erősödött az adótudatosság és a "horizontális méltányosság" érzete. Azaz: nem érzi egyetlen munkavállaló sem igazságtalannak a saját adóterhét, mivel a másik is ugyanannyit fizet. Az egyszerű, átlátható adórendszer a stabilitás alapja. Emellett bizalmat kelt a befektetőkben. Önmagában nem gazdaságélénkítő hatású, de a stabilitással kedvezőbbé teszi a beruházói környezetet. Egyébként sem az adórendszer feladata a gazdaságélénkítés, hanem az innovációé.

Ám az adórendszer leginkább azoknak kedvez, akik eddig a magasabb, 32 százalékos kulccsal adóztak. Ön szerint az egységes 16 százalékos adókulccsal valóban "innovatíván" beindíthatja a gazdaságot ez a felső réteg?

Igen. De ez nem feltétlenül a felső réteg: évi ötmillió forint felett mindenki a magasabb kulccsal adózott. Különben az alsó, 17 százalékos sávba tartozók terhei is csökkennek valamelyest. Épp azt sugallja az egykulcsos rendszer: ne az államból próbáljunk megélni, hanem saját munkából. Lehetőleg termelő jellegűből. Az egyszerű, könnyített adóteher és az ötszázmillió forintos bevételig a 10 százalékos társasági adó a belső vállalkozásokat erősíti, amelyektől a növekedést is várhatjuk. Úgy vélem: a felívelő hazai gazdasági környezetben - még a külső konjunktúra teljes helyreállása előtt - megjön a magyar vállalkozók beruházói kedve. A vállalkozások pedig új munkahelyeket teremtenek. Ismétlem: az egyszerűbb adózásnak stabilizáló hatása van.

Csak hogy a kelet-európai térség több országában fontolgatják: visszaállnak a többkulcsos, "progresszív" adózásra, főként az egykulcsos rendszer szociális igazságtalansága miatt, s mert nem élénkült a foglalkoztatás. Itthon az egykulcsos szisztémáról sincs hatásvizsgálat, hogy milyen következményei lennének a foglalkoztatásra és a jövedelmi egyenlőtlenségekre. Miközben a Fidesz a minimálbéreseket megadóztatná. Nem gondolja: visszaüthet az efféle "társadalmi forradalom"?

Erre választ ad az akcióterv. Először is: ma Magyarországon négy és fél millió a munkanélküli, a nyugdíjas, valamint a hajléktalan. Őket nem érinti az adórendszer. A minimálbér pedig egészen 2002-ig adózott. Egyetértek azzal, hogy ismét meg kell adóztatni, mert ez a rendszer visszaélésekre ad lehetőséget. Mintegy félmillió "álminimálbéres" van Magyarországon. A valódi minimálbéresek veszteségét pedig béremeléssel kompenzálná a kormány. Ami persze nem feltétlenül jelenti azt, hogy a pénzüknél maradnak az alacsony jövedelműek. Sajnos egy adórendszernek mindig vannak kedvezményezettjei és kárvallottjai. A tapasztalat azt mutatja: ahol bevezették az egykulcsos adózást, ott nincs visszaút a többkulcsos rendszerhez.